

Dimitrolos Krajčí

VZPOMÍNKY
NA BÍLÉ NOCI

cyklus fotografií z Leningradu

verši doprovází
STANISLAV KOMENDA

1988

Dimitrolos Krajčí

VZPOMÍNKY NA BÍLÉ NOCI

verši doprovází Stanislav Komenda

Fakultní nemocnice s poliklinikou
a
Univerzita Palackého
v Olomouci

1988

Leningradské bílé noci . . .

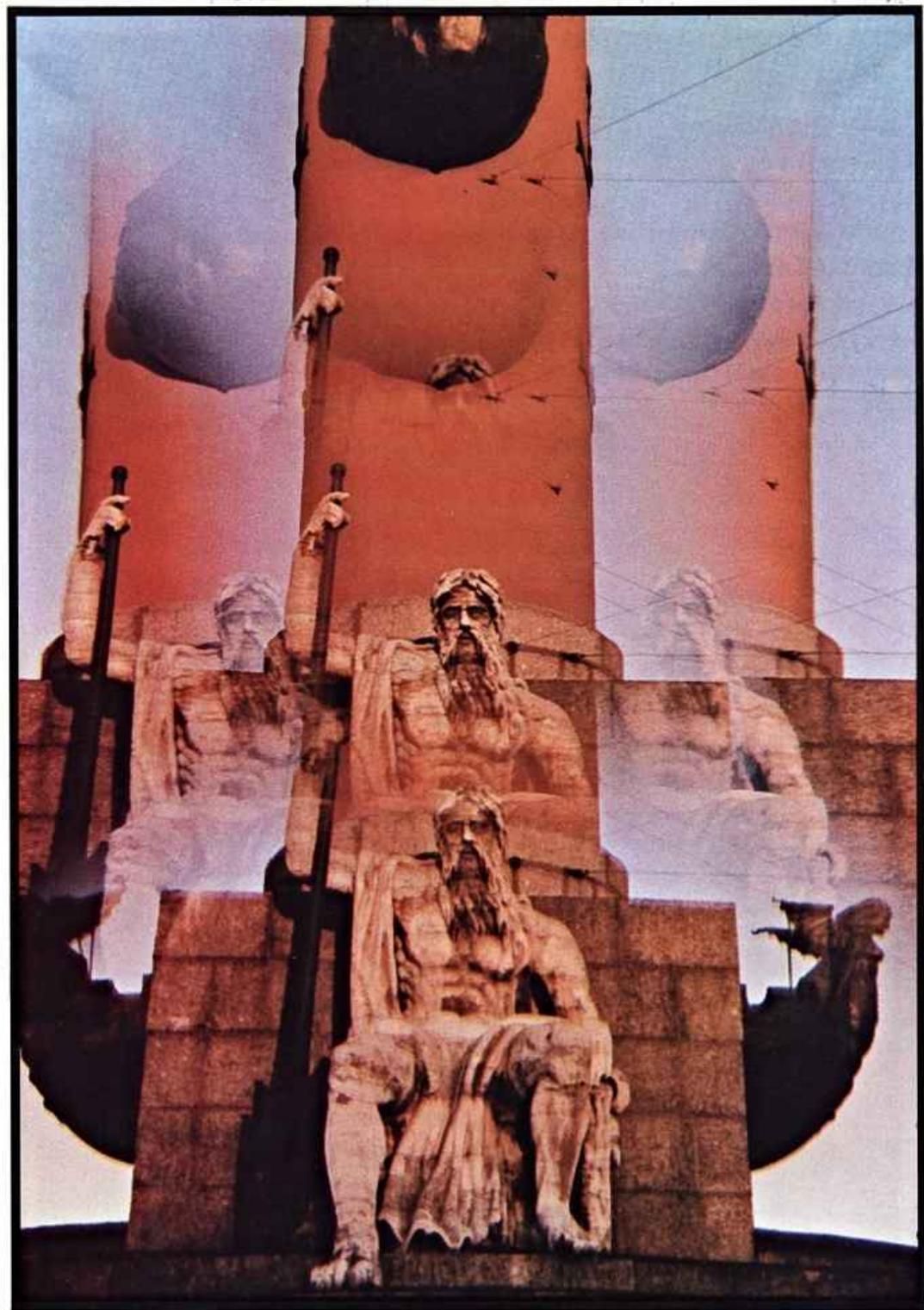
Astronom nebo geograf zhotoví schéma, zakreslí tečny a potom třikrát klepne ukazovátkem na oblast zeměpisných šířek, ve kterých v jistou roční dobu den a noc ztrácejí průkazy totožnosti.

Na konci června, na konci severu nemožnost rozlišit sen od skutečnosti proslavila Leningrad — město, které každoročně připomíná salvy Aurory a dny Říjnové revoluce. Také teď, kdy svět listuje ve slovnících, aby do stovek jazyků dokázal přeložit dvě slova: glasnosť, perestrojka.

Tyto fotografie zhotovil histolog. Protože chtěl, protože viděl, protože umí a protože byl — v té zeměpisné šířce, v tu jistou roční dobu — s přáteli z docela jiné zeměpisné šířky a úplně všech ročních dob.

Kdo chce, může to zkusit. Ve stejnou roční dobu, do téže zeměpisné šířky — rozhodně však s přáteli.

S. K.

Tudy šly

Všudy jdou dějiny
Někudy tiše
po špičkách
Jinudy s krví rozpěněnou
tasenou šavlí
a v pachu jisker
jež vykřesává v dlažbě cest
podkova koně boha Area

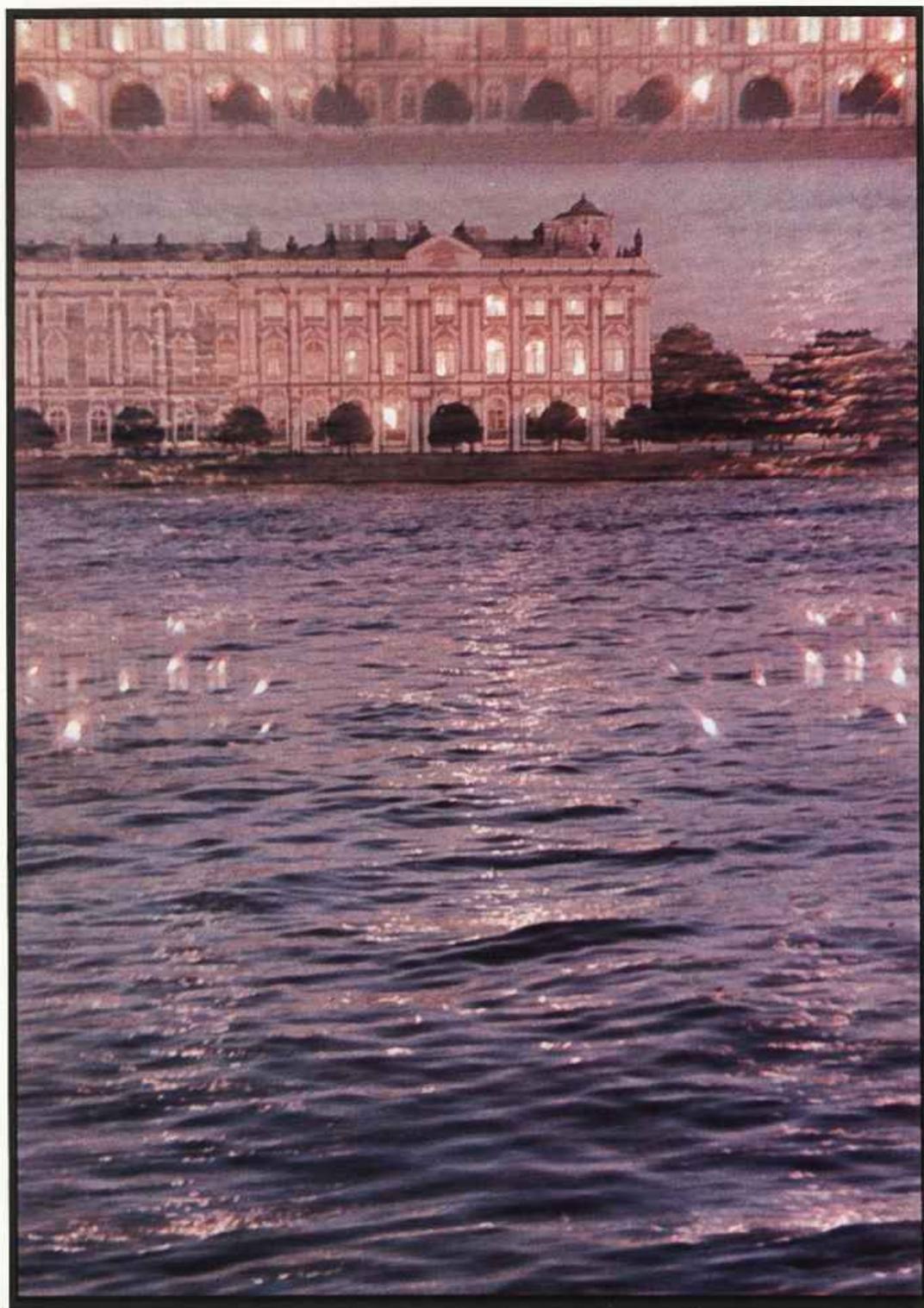

Ermitáž

Je moře dalek, vln a hlubin
Je moře lidských generací
a osudů
Rekombinace vloh a genů
Štěstí i tragédie
Úporná snaha zůstat
třebaže odcházíš

Jsou, kteří zůstali
přestože smyčka času zadrhla
jim dech
Díváš se —
a s každým nadechnutím cítíš
že krásné brát si
zakládá povinnost

Jen pouhá epizoda

Přichází soumrak — nepřijde
a padá noc, jež nepadne
Zůstáváš se svým dnem
bezradný s nedělitelným
Vůz s koly uvázlými
v skalním úžlabí

Pak dojdeš, kde má voda
jednu z těch cest
kudy se ubírá od moře k moři
Jak hrdlem protéká
od nekonečna kapek v oblacích
k nekonečnu dalek a hlubin

Jsi rybář — svěruješ vlasec
pohledu
hladině
a stojíš připoután, unesen,
odnášen
v pokoře, která nepočítá
a neměří
protože víš —
Co jsi, je pouhá epizoda
příběhu, ve kterém do včerejška
byl's
a v kterém zase zítra budeš

Na něvském nábřeží

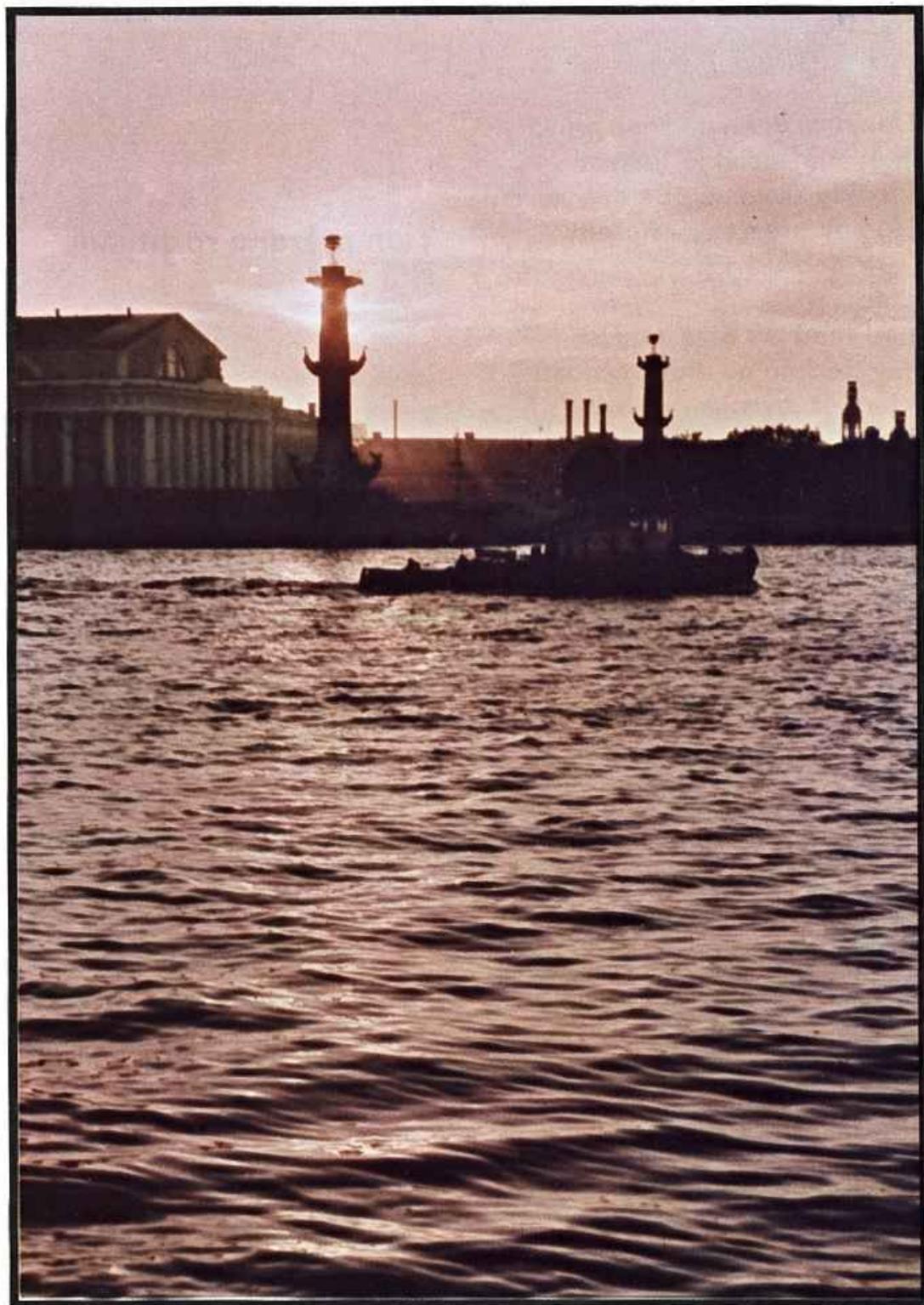
Já pokoušel se říct . . .
A nechtěl lhát
Marně jsem hledal slova
Možná se nedá pořád znova
na stejný způsob začínat

Je písmen pár. A nepřehledně
vět

Některé vůbec nelze najít
Jak plaší ptáci se ti vyhýbají
když nedokážeš osamět

Možná se proto, že ses ptal
nesetkáš s odpovědí
Otázky někdy napovědí
a jindy zaplaší, co rád bys
přivolal

Chceš vodu ze studny . . .
Musíš vzít za okov
Spustit a vážit. Není třeba hbitě
Pak možná nezmýlí tě
plná síť prázdných slov

Světlo

Den noci upřel dědičné právo
A světlo malátné únavou
klopýtá zasněné ode dne ke dni
Hodiny přesčasu připsány
— k dobru i tíži —
úhlu
pod nimž se dívá slunce
To všechno na dluh věčnosti
která už do roka rozhodne
vyrovnat účet . . .

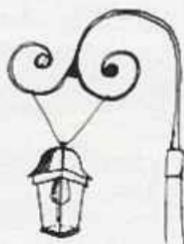
Tam prázdno rozptyluje sílu

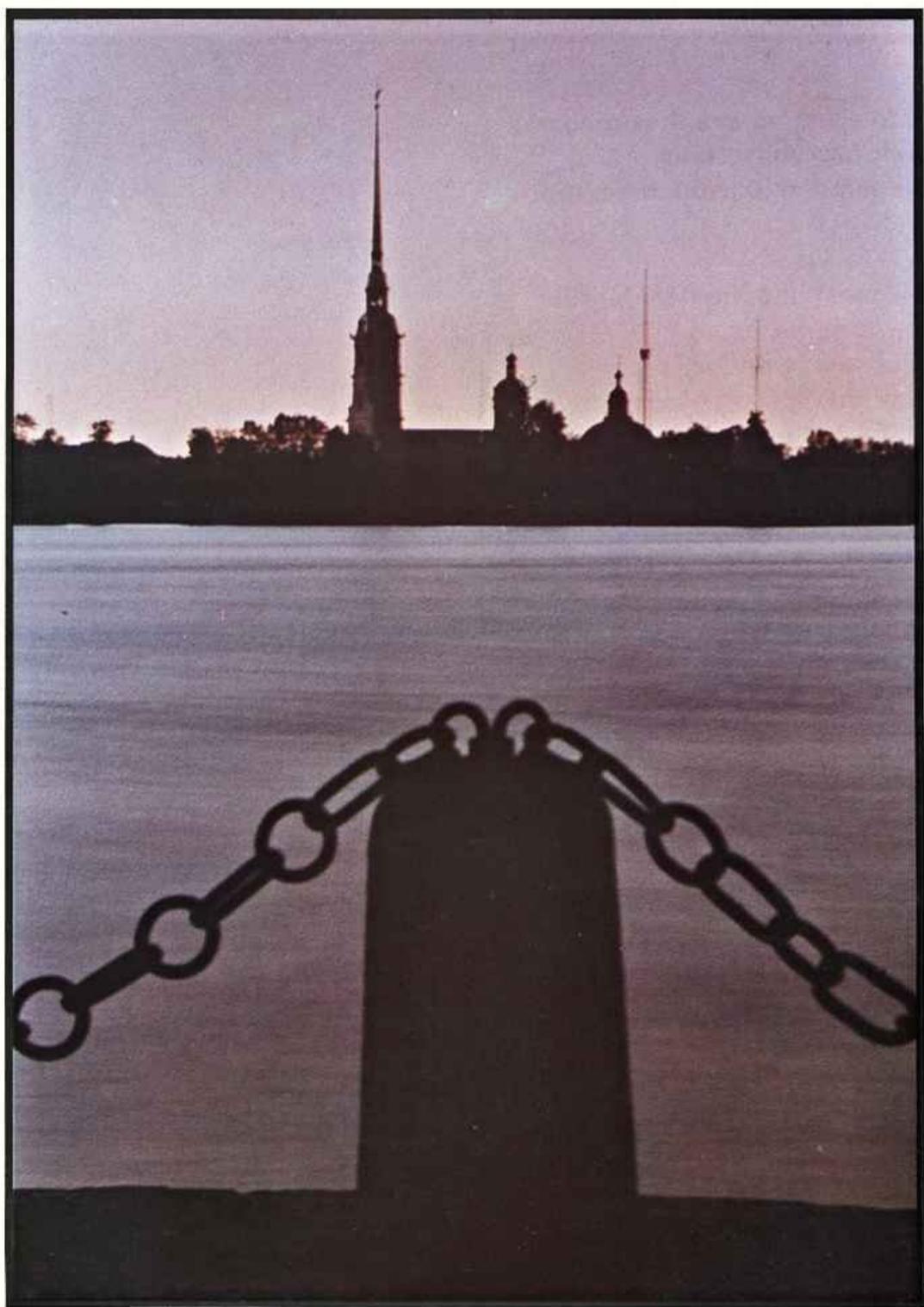
Jsou místa
ve kterých Prostor odměruje Čas
a stíny ulic míhají se
podobny tmavým značkám
v líci ciferníku

V těch místech jít
znamená každým krokem
hranice
světů překročit

Jsou místa
kde Čas — podoben řece
ponorné
se odevzdaně do Prostoru noří
Jistě, jsou konstanty.
Zákony nesporné
Přesto, co vidíš, to je had
navyklý polykat
jenž přinutí tě vidět
z perspektivy žabí

V těch místech Prostor začíná
i končí čarou na obzoru
Tam kroky tichnou, samotné
a prázdno rozptyluje sílu
člověčího vzdoru

Definice

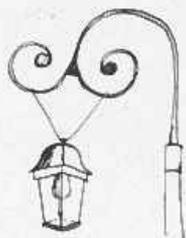
Vznešená ve své lhostejnosti
valí své vody Něva
Silnému není třeba předstírat
velikost
Víš, že víš
Věčnost je odhodlání netrvat
na tom, co jsi
Věčnost je poddanství víře
že čímkoli staneš se, zůstáváš
hranicí kruhu nepřekročíš
na který denně ona přísahá . . .

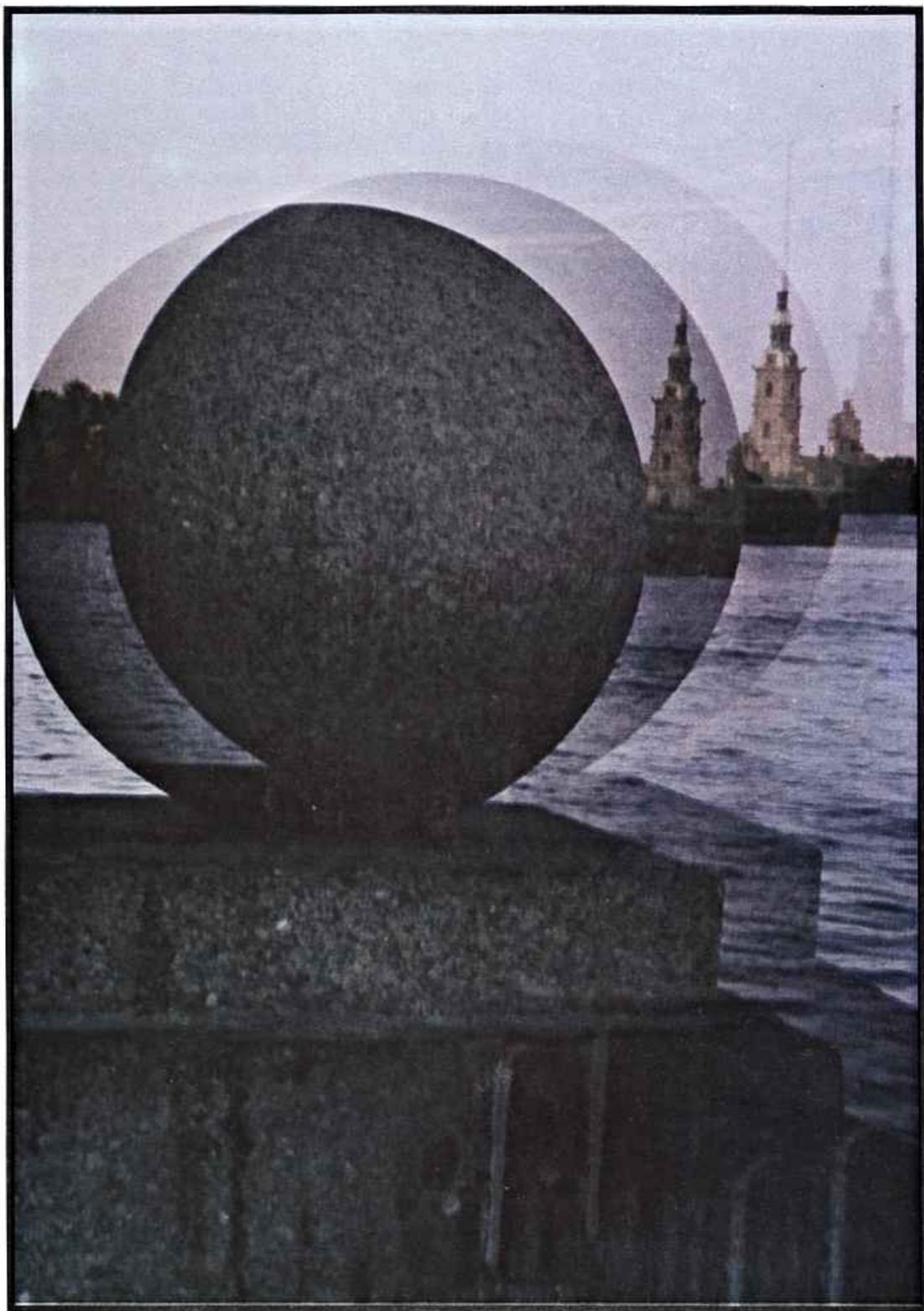

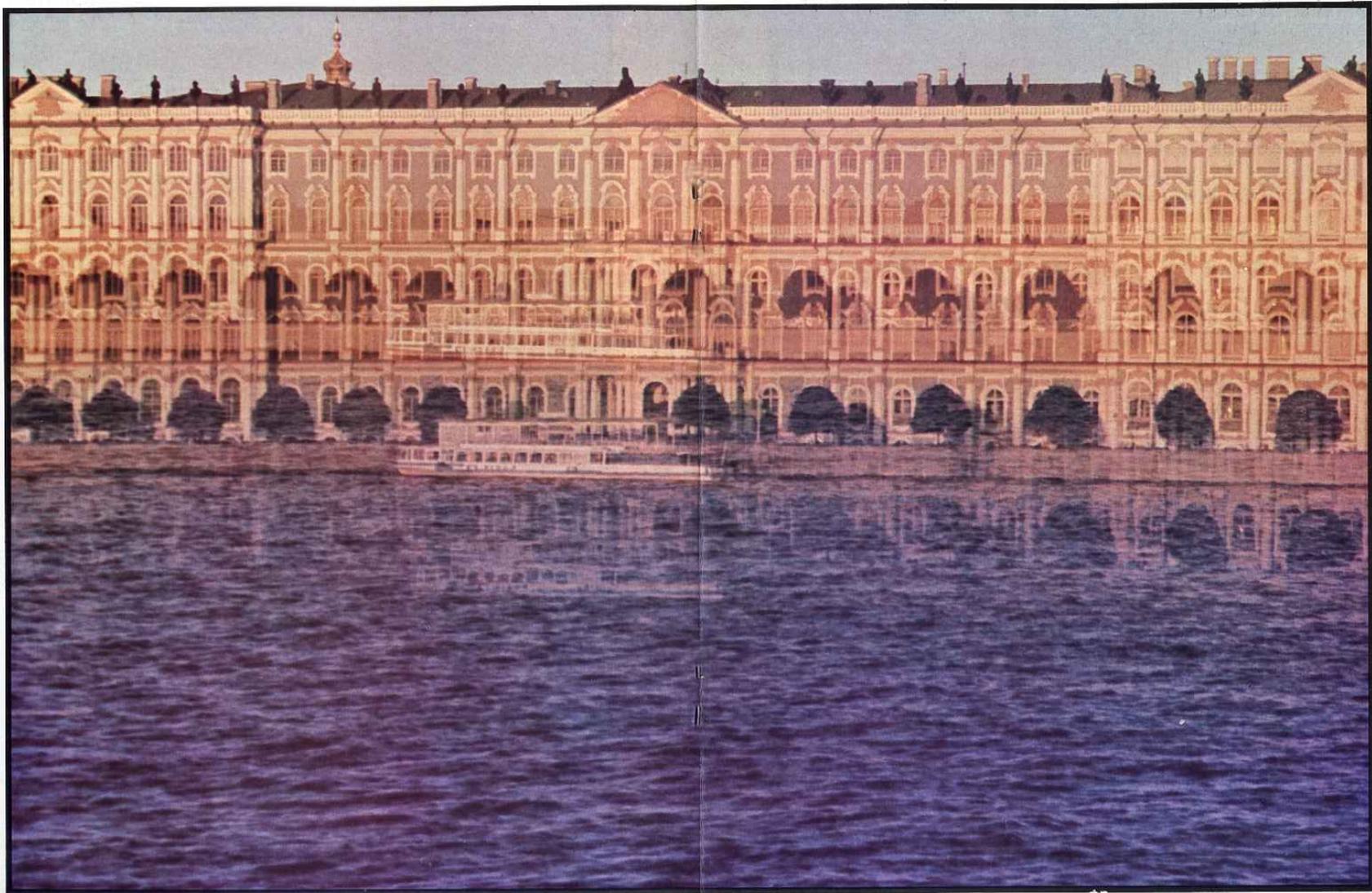
Poznání

Světlo, které jak zlatý prach
proniká kupolí chrámu
pod víčka oka, základy pevnosti
dláždění ulic, asfalty mostů
drátění košil —
otvírá dvířka v krunýři srdce

Poznání, doposud křehké
a rozpačité
blanický rytíř, kterému zrezivěl
meč
a ztuhla kolena —
zlatému proudu světla
nesměle nastaví dlaň . . .

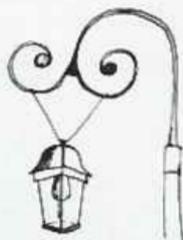

Věčnost je kruh

Podobný Něvě
po Něvském valí se lidský proud
korytem prospektu
Z postranních ulic se sbírají
prameny
a dlažba mostů nad ránem otvírá
stránku
každý den novou
otiskům kroků

Věčnost je kruh
o poloměru libovolně malém
A ty tam, uprostřed proudu
ztracený kdesi na obvodu
bez jistot souřadnic
pokoušíš přivábit samotu
zastavení
protože ani ty nemůžeš
postřehnout pohyb
dokud jsi pohybem unášen

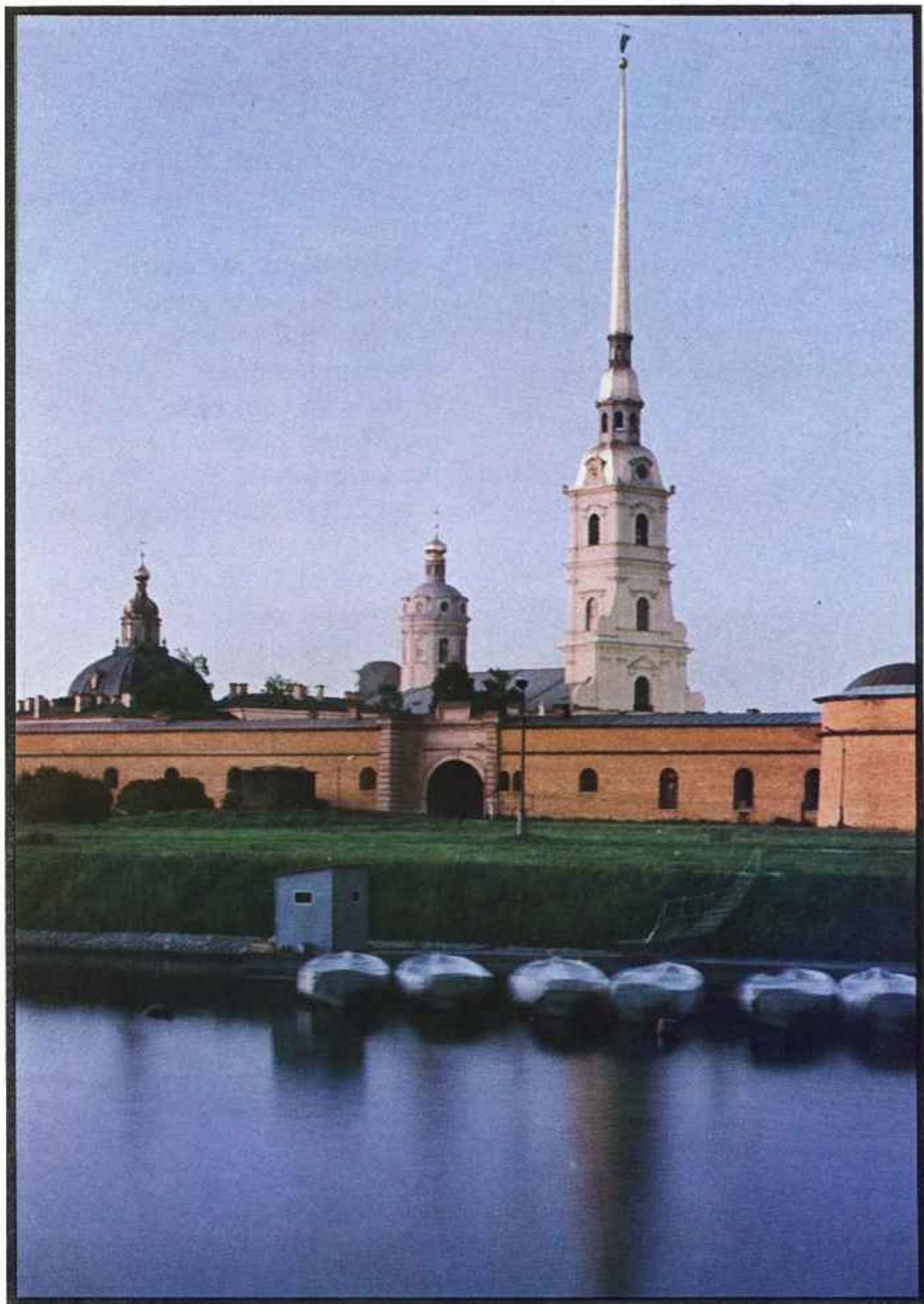
Na bezejmenném náměstí

Na bezejmenném náměstí
tak trochu poutník, trochu host
— bez trojnožky a vědmy
Pýthie —
potkal jsem vlastní budoucnost

a nepoznal
Musí se ptát
kdo znát chce odpověď
Někdy se jedno v jiném ukryje
Třpytí se zlato, leskne měď

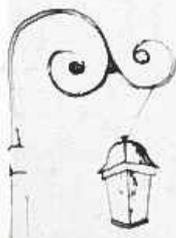
Svůj osud překročit
jak Rubicon
Zítřek si není jist
jak dnešek přežije
s ohledem na bonton

Na bezejmenném náměstí
patou se opřel bezejmenný most
Čas k spěchu pohnal obě rafije
i moji budoucnost

Zvednuté mosty

Mosty jsou, aby spojovaly
Jsou mezi nimi některé
pověřené
dočasně protivit se svému údělu
Pro náš úžas a obdiv
a svoje poslání
namísto země se zemí
spojovat vodu s vodou

V desátém patře hotelu Karelíe

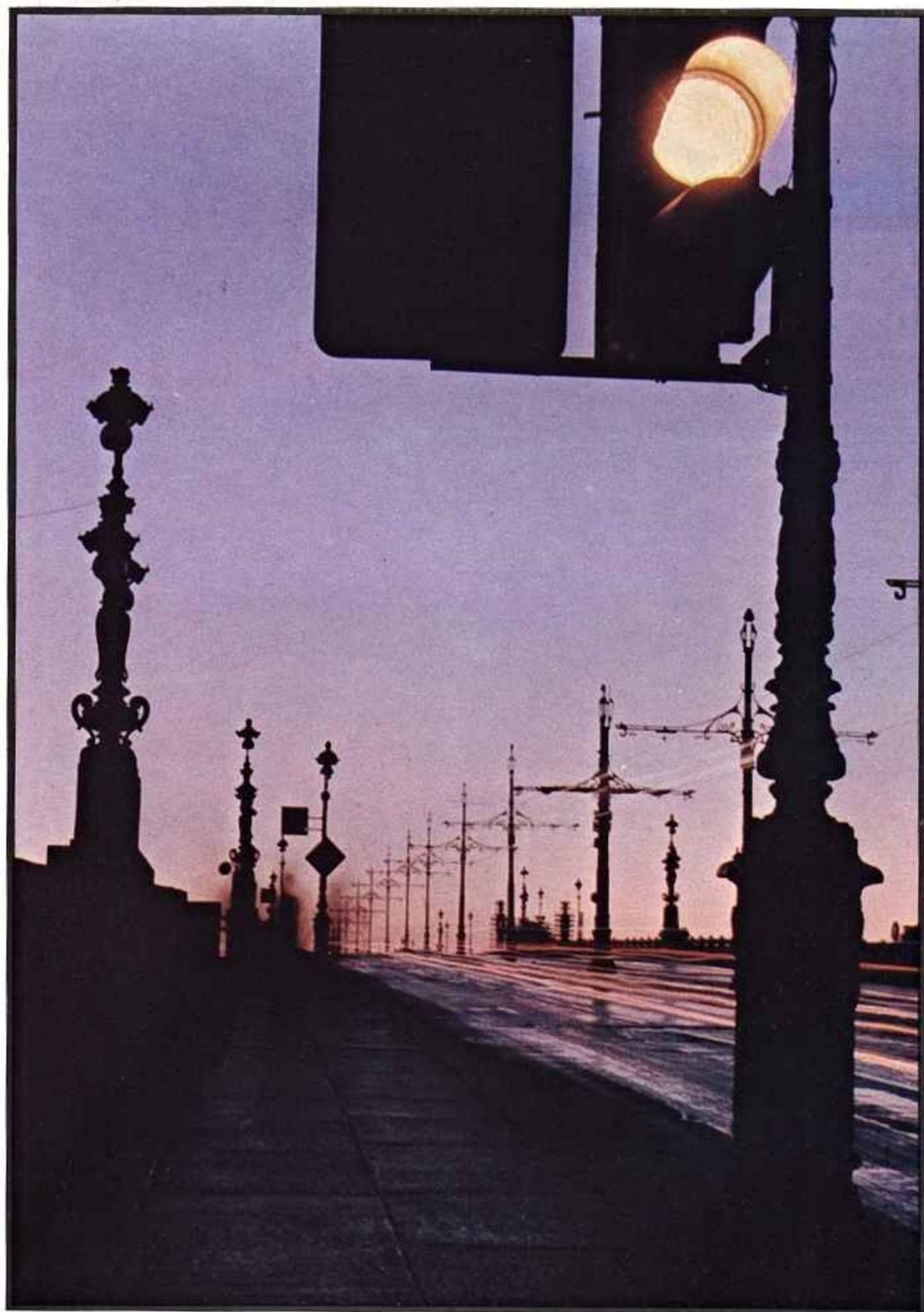
Počítám povrch koule
o poloměru

důvěrně známém
zeměpisnému slabikáři.
Čtyři pí er na druhou
je zatraceně mnoho
metrů čtverečních
Já tady na tom balkónu
rozpřáhnul paže světlem
jež bylo tmou
a víc jich neobejmul nežli dva

Desáté poschodí je pětatřicet
metrů nad zemí
kde raší tráva
a kvete bílý švédský jetel
který sem dospěl dřív než já
(na rozdíl ode mne
na křídlech větru)

Co na mě připadlo
jsem vzal
Obejmul, kyslík vydýchal
a do deníku zapsal
že zbyl tu po mně dluh
který teď, píše o něm, splácím

Do těchto úvah zapomněl jsem
započítat čas
S jednotkou den
A taky skutečnost
že na tom balkónu jsem nestál
samoten

Petrodvorec

Důkaz —
zlato že dá se pěstovat
nejenom v sejfech bank
a dásních dutiny ústní
Na stěnách sálů kvete zářivě
aniž by vadlo

Schopnost přenášet úžas
dusotem století
pustinou lhostejnosti
sténáním mrtvých v chropotu

válek

Důvod pokory i pýchy —
že's jedním z těch
z nichž jedněm tohle vytvořit
se podařilo . . .

Přesto

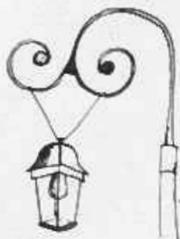
Jsou cesty
směřující přímo do čítanek

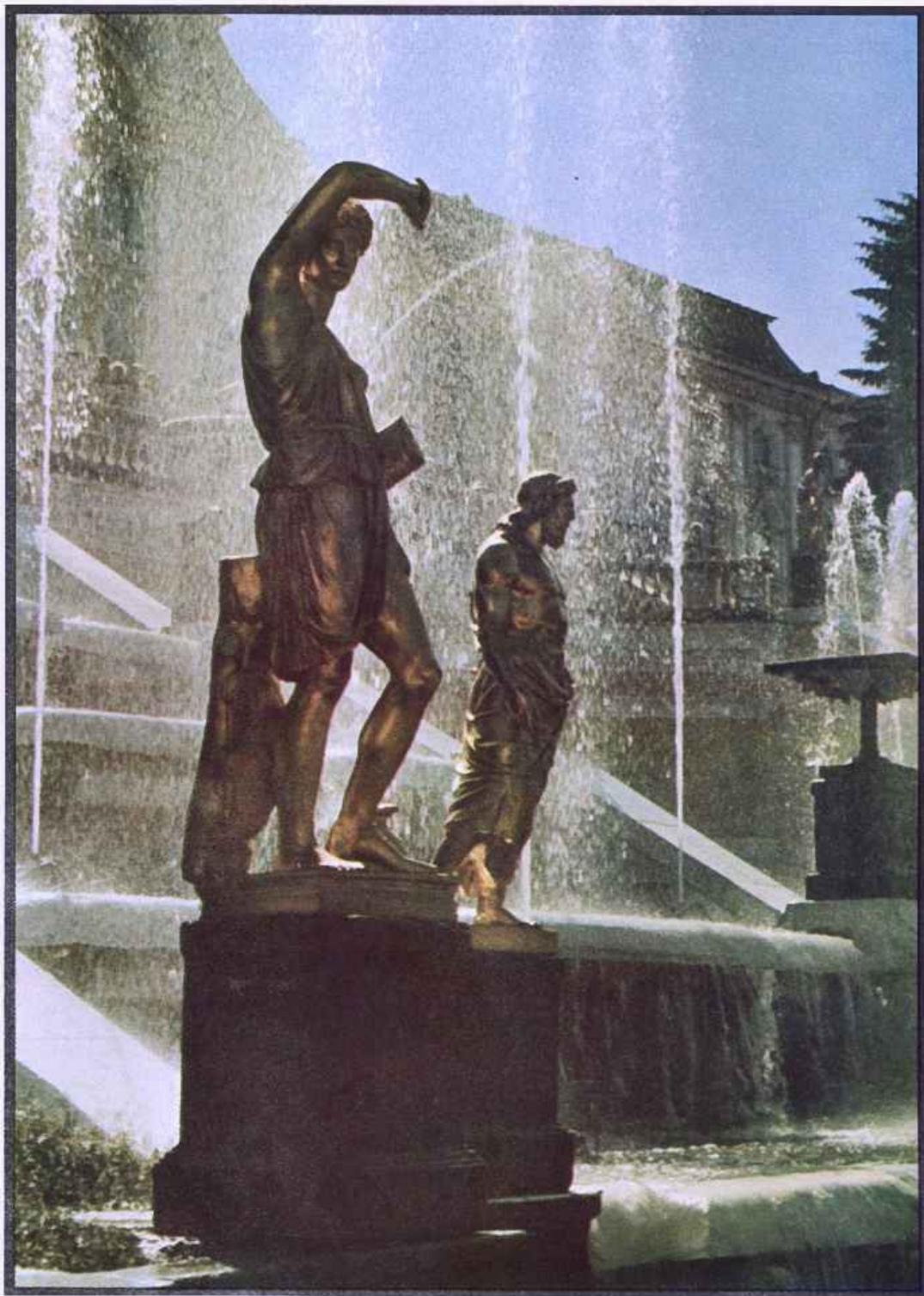
A jiné
k slávě a moci šplhající
mírnou oklikou

Jsou cesty hlučné
na nichž si člověk sotva
odpočine

Jejich důstojnost jistě by rušil
pivní stánek

Jsou cesty hlavní
Pak ty postranní
a cesty
od necest k nerozeznání
jejichž existenci sotva bys tušil
a přesto našel's je
bez vyptávání

Není jen informace

(D. Krajčímu)

Světla a stíny přesvědčil
aby se zastavily
Přiznaly barvu
právě v tom okamžiku
kdy srdce oku svolí dosvědčit
— Není jen informace ...!

Chtěl bych mít, příteli
tvou výmluvnost ...

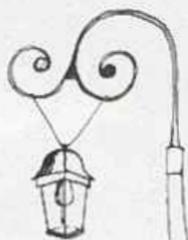
Při odchodu

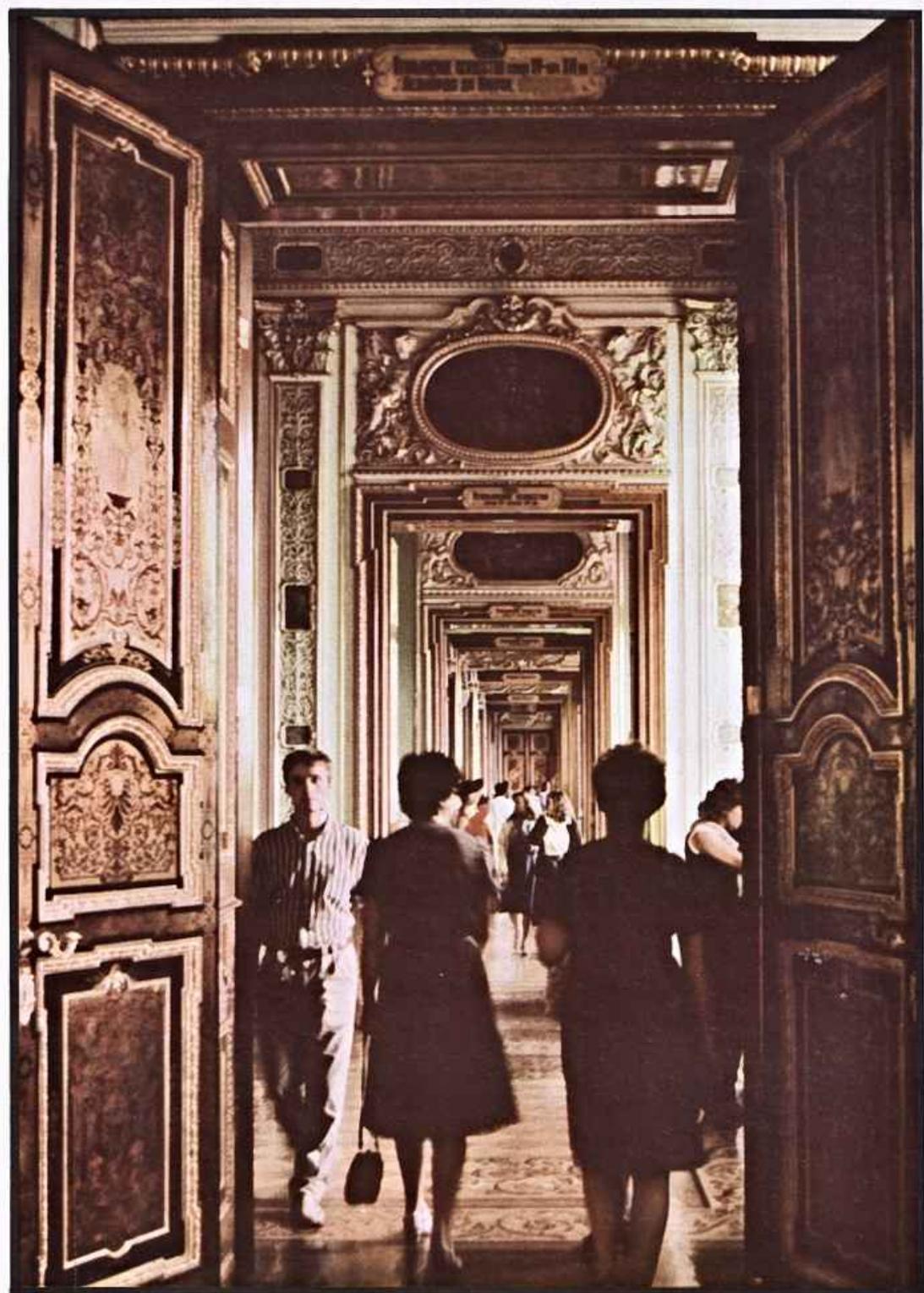
Nežli odejdeš
kolem se porozhlédni ...
Třeba se neloučíš

Když sklenku zvedáš
kolem se porozhlédni ...
Možná ji znovu naplníš

Co jedněch první je
to jiní mají za poslední

To ještě smíš
Takže se porozhlédni ...

Repino

Maliř je soudce
kterému světlo přiznává barvu
a barva neodmítne výpověď

Obraz je rozsudek
troufalost kritizovat ideu
stvoření
za cenu plátna, oleje a vůle

Je vazba, která nepřipoutá
— leda pozornost smyslů
bloudících roztržitě chaosem
vjemů

Je příkaz, který nastoluje řád
aniž by pod čarou se dovolával
biče

Maliř je soudce
viny už předem zproštěný

Na Piskarevském hřbitově

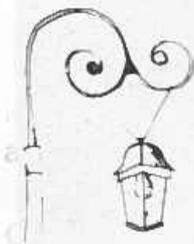
1941 . . .

1942 . . .

1943 . . .

Tak strašně unavená smrt
že nemá sílu zeptat se —

A kdy ses vlastně narodil
Ty, který právě teď
právě teď musíš zemřít . . . ?

Fotografie a verše, tvořící obsah této publikace, byly součástí výstavy „Vzpomínky na bílé noci“, instalované v rámci Měsíce čs.-sovětského přátelství ve vestibulu Teoretických ústavů lékařské fakulty v Olomouci v listopadu 1987 a ve výstavní síni fotoklubu ZK ROH Tatra Příbor v květnu 1988. Barevné fotografie byly pořízeny v červnu roku 1986 v Lenin-gradě. Toto období se vyznačuje dlouhými dny a a jasnými nocemi, jež přímo vybízejí návštěvníka k procházkám kolem světoznámých památek architektury a umění. „Bílé noci“ umocňují krásu města na Něvě, z níž vnímavé oko fotografa vybírá nezapomenutelné záběry a pomocí fotografické optiky vytváří zvláštní nálady a kompozice. Vystavené snímky jsou autorovými vzpomínkami na prchavé okamžiky v čase mezi dvěma dny, doplněné pohledy do interiérů sbírek umění v Ermitáži. Doprovázející verše jsou vzpomínkami vyjádřenými slovem autorova přítele Dr. Stanislava Komendy. Oba jsou pracovníky lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

